

WUBBO DE RAAD, DIRECTEUR STICHTING BEHEER NATUUR LANDELIJK GEBIED

‘Agrarisch natuurbeheer moet volwa

Vergroening is een leidend beginsel in het nieuwe Europese landbouwbeleid (GLB) 2014-2020. Misschien kunnen zelfs bollentelers die een bloemrijk akkerrandje cultiveren een graantje uit de Europese subsidiepot meepikken. Voor Wubbo de Raad, directeur van de Stichting Beheer Natuur Landelijk gebied, is het nog niet duidelijk hoe die vergroening financieel zal uitpakken. Het plan van staatssecretaris Bleker om vergoedingen voor agrarisch natuurbeheer uit de basispremie van het GLB te financieren kent ook nog veel losse eindjes.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest
Foto's: René Faas

De Stichting Beheer Natuur Landelijk Gebied (SBNL) is in 1981 opgericht, vertelt directeur Wubbo de Raad. SBNL profileerde zich aanvankelijk als tegenpool van natuur- en landschapsorganisaties als Natuurmonumenten, die hun natuurgebieden als min of meer afgesloten terreinen beheren. SBNL ging en gaat veel meer uit van het principe dat het beheren van (particuliere) natuurterreinen heel goed kan samengaan met het gebruik via activiteiten als de jacht of houtwinning. Gaandeweg verwierf de Stichting ook eigen terreinen, in totaal zo'n 350 hectare. SBNL concentreert zich anno 2012 vooral op terreinbeheer, zowel van de Stichting zelf als van derden. Een nieuwe rol ziet SBNL in het beheren van fondsen. "We willen een veilige haven zijn voor donateurs die hun gelden of legaten willen stallen ten behoeve van natuur en landschapsterreinen, die beheerd worden volgens de uitgangspunten van SBNL". De belangenbehartiging is ondergebracht bij APnI, dat staat voor Agrarisch- en particulier Natuur- en Landschap in Nederland. De Raad is hiervan secretaris. APnI overkoepelt het merendeel van de agrarische natuurverenigingen en vertegenwoordigt zo'n 350.000 ha agrarische en particuliere natuur. De belangenbehartiging wordt

afgestemd met de LTO-werkgroep agrarisch en particulier natuur- en landschapsbeheer, waarin ook de niet bij APnI aangesloten agrarische natuurverenigingen in het ZLTO-gebied Noord-Brabant en Zeeland partner zijn. Nederland zou Nederland niet zijn als er in het veld nog niet een paar dissidenten zouden rondlopen. Dat zijn de agrarische natuurverenigingen uit West-Nederland, georganiseerd onder de koepel 'Veelzijdig Boerenland'. Die varen een eigen koers zonder binding aan LTO.

De Raad zou de belangenbehartiging graag beter willen stroomlijnen. Het gaat bij agrarisch en particulier natuurbeheer hoofdzakelijk om eigendommen van boeren, die bovendien merendeels lid zijn van LTO. Eén optie is het zwaartepunt te leggen bij APnI met een landelijke afstemming met LTO. In optie twee ligt het zwaartepunt bij de LTO-organisaties als belangenbehartigers van de agrarische natuurverenigingen op provinciaal en landelijk niveau, waardoor sprake is van één krachtig geluid. Maar dan wel als een volwaardige vakgroep die meetelt in het algemene LTO-beleid. "Daarin moeten de LTO-organisaties nog wel een stap maken". Er zullen ook nog wat belangentegenstellingen overwonnen moeten worden, zoals

'Aardige bedrijfstak worden'

omtrent de invulling van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) dat per 2014 van start gaat. LTO streeft naar een zo hoog mogelijke basistoelage voor iedereen, vanuit APnl wordt eerder gepleit voor een betere beloning van het agrarische natuurbeheer. Voeg daarbij dat Bleker vindt dat het agrarische natuurbeheer gelegen buiten de EHS gefinancierd kan worden via pijler 1 en het spanningsveld is geboren. Daarmee raakt hij direct de inkomstenbron van de producenten-boeren waarvoor de inkomensstoelagen uit pijler 1 bedoeld zijn.

Wat is de visie van Bleker op het agrarisch natuurbeheer?

"Bleker kiest voor een verschillende aansturing en financiering van natuur buiten en binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Zo'n 80 procent van het agrarische natuurbeheer ligt buiten de EHS. De financiering daarvan wil Bleker halen uit pijler 1 van het GLB (directe inkomenssteun boeren). Het natuurbeheer binnen de EHS wordt gedelegeerd aan de provincies. Dat betreft dan vooral de terreinen van de traditionele 'terrein beherende organisaties' (TBO's) als Natuurmonumenten, de Provinciale Landschappen en Staatsbosbeheer. Daarover heeft Bleker een onderhandelingsakkoord met de koepel van provincies (IPO) gesloten, waarvan nu blijkt dat niet alle provincies dat akkoord daadwerkelijk onderschrijven. Dat wordt mede veroorzaakt doordat met het overhevelen van de verantwoordelijkheden, er onvoldoende geld wordt bijgelegd: per saldo krijgen de provincies 160 miljoen euro minder. Daartussen door speelt ook nog de herijking en inkrimping van de EHS van 728.000 ha naar 600.000 ha. Daarvoor moet nog 14.000 ha aangekocht en 40.000 ha ingericht worden. De financiering van de inrichting en de aankoop van de resterende gronden en de verantwoordelijkheden ten opzichte van Brussel zijn ook discussiepunten met de provincies."

Wat is je mening over de financiering van agrarisch natuurbeheer uit de pijler 1-pot van het GLB?

"Vanuit het agrarisch natuurbeheer hebben we nog wel vraagtekens bij het onderbrengen bij pijler 1. Welk bedrag krijg je straks voor weidevogelbeheer- pakketten of voor het beheer van landschapselementen? Brussel gaat vooralsnog uit van de koppeling tussen de basispremie en de verplichte vergroeningsmaatregelen, waaraan 30% van het budget is gekoppeld. Het is dus alles of niets. Het is ook nog de vraag de financiering van het agrarisch natuurbeheer uit deze zogenaamde pijler 1 mag van Brussel. En past het bij de collectieve aanpak van agrarisch natuurbeheer en wat ontvangt de boer per saldo voor deze maatschappelijk gewenste dienst? Wij zijn voorstander van een vergoeding uit pijler 2 (plattelandsonwikkeling), omdat dan ook cofinanciering vanuit de provincie en rijk mogelijk is. Agrarisch natuurbeheer, zoals weidevogelbeheer, is immers een collectieve dienst waarvoor je als overheden bereid moet zijn daarvoor te betalen. Een probleem dat ook nog opgelost moet worden is het deel van de EHS-gronden dat beheerd wordt door agrariërs. Die krijgen nu een basistoelage uit pijler 1. Mogen ze dat houden in de nieuwe opzet?"

"Het GLB-beleid is overigens ook nog niet uitgekristalliseerd. De oude 'pakketvergoeding' wordt in het voorstel van Bleker opgesplitst in een lagere basisvergoeding met daaraan gekoppeld de 30 procent vergroeningsbijdrage over het hele bedrijf, mits men - als belangrijkste voorwaarde - 7 procent (van het totale areaal) inricht als 'ecologische focusgebied'. Hoe pakt dat uit voor de verschillende sectoren? Neem nu een teler van intensieve gewassen. Die komt straks in principe in aanmerking voor een vergoeding uit GLB-pijler 1. Maar misschien vraagt hij dat helemaal niet aan, want dan dient hij ook aan die

vergroeningseisen, zoals vruchtwisseling en 7% ecologische invulling, te voldoen. Nou, dan laat hij die 200 euro per hectare misschien liever liggen."

Bleker toonde zich op de jaarvergadering van LTO-Noord voorstander van het ingezette GLB-vergroeningsbeleid, maar vindt tegelijkertijd dat dit zo weinig mogelijke productiegrond moet kosten.

"Brussel heeft een ecologische zone van 7 procent vastgesteld, waarbij je bijvoorbeeld kunt denken aan braaklegging of een vorm van ecologische invulling. Het percentage staat echter nog wel ter discussie en niet alleen in Nederland. Wat daarbij ook speelt is dat het landbouwbeleid bedoeld is om de sector meer concurrerend te maken en de inkomenssubsidie op termijn af te bouwen. LTO zegt daarom terecht dat we de concurrentiekracht van de landbouw via investeringen in duurzaamheid, innovatie en precisielandbouw moeten stimuleren. Daarvoor is het geld uit pijler 1 hard nodig, daar moet je niet agrarisch natuurbeheer uit betalen. Bleker moet daarom zorgen dat hij het agrarisch natuur en landschapsbeheer zoveel mogelijk betaalt met geld uit pijler 2."

Wat is jullie visie op de subsidie-regeling natuur en landschap, die vanaf 2010 in werking is getreden als opvolger van het Programma Beheer?

"Het voordeel van deze regeling is dat het één 'taal' gebruikt voor de verschillende beheerpakketten. Ook over de kostprijsvaststelling zijn afspraken gemaakt. Naar de toekomst toe zal het natuur en landschapsbeleid meer vanuit het gebied zelf opgepakt moeten worden. Dat levert maatwerk op en tegelijkertijd draagvlak, omdat de grondeigenaren en de bewoners er zelf achter staan. Grondeigenaren en terreinbeherende organisaties zouden moeten samenwerken volgens het principe van de oude

Boermarkte of de moderne gebiedscoöperaties. De agrarische natuurverenigingen kunnen daarvoor de basis vormen. Op die manier kun je veel beter inzetten op goed weidevogelbeheer of kiezen voor de juiste ganzenfourageergebieden. Je ziet wel dat we daar ook weer vast lopen op Bleker's financiering uit pijler 1, want dat is juist individueel gericht."

Vanuit de wetenschap wordt de bijdrage van agrarisch natuurbeheer aan het grote doel van de biodiversiteit gebagatelliseerd.

Wat is jouw mening hierover?

"De rapporten bestrijden elkaar. Gaat het met de bedreigde soorten op de terreinen van Natuurmonumenten of andere terrein beherende organisaties zoveel beter? Agrarisch natuurbeheer draagt bij aan de biodiversiteit, alle kleine beetjes helpen. Wij vinden wel dat het altijd beter kan. We maken ons sterk voor gebiedscollectieven, waarin de gebiedscoördinatoren, die sturen op effectieve verbetering van het landschapsbeheer, de spil zijn."

Van boeren en tuinders wordt steeds meer verwacht dat ze maatschappelijk verantwoord ondernemen, met aandacht voor milieu en natuur. Is die omslag voldoende gemaakt?

"Het produceren zal duurzamer moeten. Het gaat om de 'licence to produce'. Boeren en tuinders moeten niet meer denken in tegenstellingen, maar streven naar projecten en samenwerkingsverbanden waar economie en ecologie beide beter van worden. Die kant moet het op. Het kan soms al heel eenvoudig. Neem een bollenkweker, nu laat ie z'n kopakker vaak kaal liggen. Stel, hij zaait daarvan een rand in met gras met een bloemenmengsel, goed voor de bijtjes en de vogeltjes. Dat kan op zijn manier al het begin zijn van een invulling van vergroening."